

ΛΥΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

ΘΕΜΑ Α

Ο συγγραφέας επιχειρεί να διερευνήσει την εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας τον 21^ο αιώνα. Καταρχάς, αντιτίθεται στην κινδυνολογία περί αφανισμού της δηλώνοντας αισιόδοξος. Βασικό πρόβλημά της θεωρεί τη χαμηλή ποιότητα των ελληνικών που χρησιμοποιούνται, ωστόσο υποστηρίζει ότι, αν αντιμετωπιστεί η γλώσσα ως ανθρώπινη αξία, ως μέσο ουσιαστικής συνάντησης των ανθρώπων, τότε θα αποτραπεί η εισροή ξενικών όρων και θα αναβαθμιστεί η χρήση της. Γι' αυτό επιβάλλεται τα παιδιά να αγαπήσουν τη γλώσσα μέσα από ποιοτικά αναγνώσματα αλλά και με την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

1) Σωστό: «Κατ' αρχάς καμία ζωντανή γλώσσα δεν χάνεται όσο υπάρχουν άνθρωποι που τη μιλούν. Εκείνο που πρέπει να μας ανησυχεί και να μας κρατάει συγχρόνως σε συνεχή εγρήγορση και μέριμνα για τη γλώσσα μας είναι η ποιότητα των Ελληνικών που χρησιμοποιούμε».

2) Σωστό: «Αν πιστέψουμε ότι η γλώσσα δεν είναι ένα απλό εργαλείο επικοινωνίας αλλά ανθρώπινη αξία που συνδέεται άμεσα με μια βαθύτερη έννοια εντιμότητας στην επικοινωνία, δηλ. με το πόσο ουσιαστικά, πόσο ειλικρινά, πόσο αποκαλυπτικά θέλουμε να συναντήσουμε ο ένας τον άλλο όταν επικοινωνούμε είτε ως δημιουργοί λόγου (ομιλητές) είτε ως αποδέκτες λόγου (ακροατές/αναγνώστες), τότε θα ενδιαφερθούμε περισσότερο ως άτομα και ως κοινωνία να αποκτήσουμε στέρεη γλωσσική παιδεία και να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες επιλογών (στο λεξιλόγιο, στη σύνταξη, στη δόμηση γενικά του λόγου) που μας προσφέρει η γλώσσα».

3) Σωστό: «Όσο καλύτερα γνωρίζει κανείς τη γλώσσα του τόσο λιγότερο κινδυνεύει από ξένες επιρροές, από αδυναμίες και από όποια έννοια γλωσσικής εξασθένησης ή ατονίας».

4) Λάθος: «Αφού η Ελλάδα δεν είναι παραγωγός τεχνολογίας και αφού δεν βρίσκεται στην πρωτοπορία των επιστημών, είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί εκ των υστέρων και να προσπαθεί να δηλώσει ελληνικά όρους και λέξεις που πρωτοεμφανίζονται σε ξένες γλώσσες, ιδίως στην Αγγλική».

5) Λάθος: «Κι όμως δεν υπάρχει πιο άμεση ανάγκη και καλύτερη άμυνα της γλώσσας μας στους ξενισμούς από τη θέσπιση ενός τέτοιου φορέα».

Ερώτημα 2^ο

Ο Γ. Μπαμπινιώτης στο **κείμενο Ι** εκφράζει μια αισιόδοξη θέση για την πορεία της ελληνικής γλώσσας στον 21^ο αιώνα. Για να παρουσιάσει με σαφήνεια και πειστικότητα στον αναγνώστη αυτή την άποψη περί της μακροζωίας αλλά και κυρίως περί της άρρηκτης συνέχειας της γλώσσας τονίζει: «Ενώ βυθίζεται στα βάθη 40 αιώνων, προσθέτουμε εμείς, η σύγχρονη Ελληνική έχει μια ευρύτερα αναγνωρισμένη συνέχεια και συνοχή, μια στενή λεξιλογική και δομική σχέση με τις παλιότερες ιστορικές μορφές της, ακόμη και με την αρχαία Ελληνική. Αυτό σημαίνει επιβεβαιώνεται ιστορικά ότι η Ελληνική 40 αιώνες τώρα χωρίς διακοπή και επιβιώνει και εξελίσσεται δυναμικά και λειτουργεί αυτόνομα όπως κάθε άλλη ζωντανή γλώσσα». Από την άλλη πλευρά, μια παρόμοια θέση εκφράζει και ο Γ. Σεφέρης στο κείμενο του, καθώς επισημαίνει τα εξής: «Για κοιτάξτε πόσο θαυμάσιο πράγμα είναι να λογαριάζει κανείς πως, από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε, και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα. Κι αυτό δε σταμάτησε ποτέ, είτε σκεφτούμε την Κλυταιμνήστρα που μιλά στον Αγαμέμνονα, είτε την Καινή Διαθήκη, είτε τους ύμνους του Ρωμανού και τον Διγενή Ακρίτα, είτε το Κρητικό Θέατρο και τον Ερωτόκριτο, είτε το δημοτικό τραγούδι». Γίνεται λοιπόν σαφές ότι τα δύο κείμενα συμπίπτουν στην άποψη της αδιάλειπτης συνέχειας της ελληνικής γλώσσας για χιλιετίες.

Ερώτημα 3^ο

α) Στο συγκεκριμένο κείμενο αξιοποιούνται κυρίως το **α'**, **β'** και **γ'** πληθυντικό πρόσωπο. Με το **α'** πληθυντικό («μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδάμε») ο συγγραφέας προσδίδει αμεσότητα και οικειότητα στο ύφος του κειμένου, καθώς ταυτίζει τον πομπό με τους δέκτες, προσπαθώντας να πείσει τους αναγνώστες για τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας. Με το **β'** πληθυντικό («Κοιτάξτε, να νομίσετε»), εκτός από τη ζωντάνια και την αμεσότητα που επίσης μεταδίδονται, το κείμενο δημιουργεί την αίσθηση ενός διαλόγου, μιας συνομιλίας του συγγραφέα με το αναγνωστικό κοινό. Τέλος, με το **γ'** πληθυντικό (σκέφτηκαν, μίλησαν, μέτρησαν») ο συγγραφέας παρουσιάζει τις θέσεις του πιο απρόσωπα, ψυχρά και αποστασιοποιημένα, θέλοντας να τις καταστήσει αντικειμενικές αλήθειες.

Από την άλλη πλευρά, στο επίπεδο των εγκλίσεων, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί έντονα την προστακτική και την υποτακτική, ώστε να τονίσει τον διδακτικό και δεοντολογικό τόνο του κειμένου, εκφράζοντας παράλληλα την επιθυμία, την προσδοκία και την έντονη προτροπή του ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν την αξία της γλώσσας και να αναβαθμίσουν τη σχέση τους με αυτή.

β) Τα συγκεκριμένα ρητορικά ερωτήματα προσδίδουν προφορικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα και κατά συνέπεια υφολογική ποικιλία στο κείμενο, δημιουργώντας την εντύπωση του διαλόγου με τον αναγνώστη, ώστε να διεγείρουν το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό του. Εισάγουν ουσιαστικά τα θέματα τα οποία θα διαπραγματευθεί στη συνέχεια ο συγγραφέας, δηλώνοντας τις ανησυχίες περί γλώσσας που αποτελούν το βασικό ζήτημα του κειμένου, ενώ δηλώνουν και τη θέση του, καθώς η απάντησή τους μοιάζει να είναι αυτονόητη (αρνητική).

ΘΕΜΑ Γ

Στο ποίημα του με τίτλο «Ραδιόφωνο» ο Ν. Φωκάς πραγματεύεται το ζήτημα της αλλοίωσης της γλώσσας μας λόγω της συστηματικής υιοθέτησης ξενικών όρων από τα ΜΜΕ. Αναφέρεται χαρακτηριστικά σε «πρόστυχες φωνές», «γλωσσικούς βιασμούς» και «ξενισμούς». Πρόκειται για ξενικούς όρους που όλο και συχνότερα ακούγονται από τα ΜΜΕ αλλά γίνονται εξαιρετικά δημοφιλείς και στους νέους κυρίως ανθρώπους. Το ποιητικό υποκείμενο με τη χρήση του α' ενικού προσώπου δίνει έναν εξομολογητικό τόνο στο ποίημα, τονίζοντας ουσιαστικά πως όσα παραθέτει τον ενοχλούν ως άτομο και προσωπικότητα, ενώ με την επανάληψη της παρομοίωσης «σαν ψίθυρος» προβάλλεται ο έμμεσος και ανεπαίσθητος τρόπος με τον οποίο γίνεται η εισβολή των ξενόφερτων όρων στη γλώσσα μας.

Οι συγκεκριμένες απόψεις του Ν. Φωκά, όσο κι αν βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα περιγράφοντας μια υπαρκτή κατάσταση, δεν παύουν να είναι μάλλον υπερβολικές και υπέρμετρα αυστηρές. Η γλώσσα αποτελεί έναν ζωντανό οργανισμό που αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσα από διαδοχικές αλλαγές, καθώς διαμορφώνεται ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε εποχής και κοινωνίας. Συνεπώς, δεν χρειάζεται να νιώθουμε ότι απειλούμαστε, ιδίως αν αναλογιστούμε τη

διαχρονική πορεία της γλώσσας μας, που δάνειζε αλλά και δανειζόταν γλωσσικούς τύπους χωρίς να διακυβεύεται η ομαλή λειτουργία της. Η υιοθέτηση λοιπόν ξενικών όρων, αν γίνεται με σύνεση και κριτικό πνεύμα, παράλληλα με την ορθή μελέτη της ελληνικής γλώσσας, δεν αποτελεί σοβαρό κίνδυνο εκφυλισμού της.

ΘΕΜΑ Δ

Τίτλος: Για μια αναβάθμιση της γλωσσικής παιδείας

Πρόλογος: Η γλώσσα μας, εκτός από κώδικας επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, εκτός από ένα σύστημα σημείων που επιτρέπει την εξωτερίκευση ιδεών και συναισθημάτων, είναι και άρρηκτα συνδεδεμένη με τον προσδιορισμό της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας. Η πλημμελής όμως γλωσσική κατάρτιση πολλών από εμάς δυσχεραίνει την πλήρη κατανόηση και την ομαλή λειτουργία της. Επιβάλλεται, συνεπώς, το σχολείο να δραστηριοποιηθεί εντονότερα για την αντιμετώπιση αυτής της δυσχερούς κατάστασης.

Κύριο μέρος/ Προτάσεις για βελτίωση στη διδασκαλία της γλώσσας

- Αύξηση των ωρών διδασκαλίας
- Συγγραφή σύγχρονων και πιο ελκυστικών βιβλίων
- Ευρύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας, με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και όλων των δυνατοτήτων που αυτοί προσφέρουν
- Προσπάθεια των καθηγητών να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με κλασικά λογοτεχνικά έργα μέσω της ανάγνωσης, θεατρικών παραστάσεων, ακόμα και βιντεοπροβολών
- Ανάθεση εργασιών πάνω σε αντίστοιχα κείμενα
- Διοργάνωση εκδηλώσεων και διαγωνισμών με κίνητρο την ανάπτυξη της δημιουργικής γραφής
- Διδασκαλία της γλώσσας στη διαχρονική της διάσταση. Αν κατανοήσουν οι μαθητές την προέλευση, την ετυμολογία και τη σημασία των λέξεων, θα αγαπήσουν περισσότερο τη γλώσσα και θα ενδιαφερθούν να τη μελετήσουν περισσότερο.

Επίλογος: Η γλώσσα, λοιπόν, είναι το βασικότερο στοιχείο που προσδιορίζει την ταυτότητα μας και πρέπει να την αντιμετωπίζουμε με τον δέοντα σεβασμό και την ανάλογη γνώση. Στη διαδικασία αυτή είναι

ανάγκη να πρωτοστατήσει το εκπαιδευτικό σύστημα, προβαίνοντας σε όλες τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να γίνει από όλους κατανοητή η αδιαπραγμάτευτη αξία της γλωσσικής καλλιέργειας.